

Historia ya Falsafa

64 Utendaji wa Kimarekani

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Mwisho wa saa Ijumaa, tulipomaliza kutoa maoni kuhusu Whitehead, Sayansi na Ulimwengu wa Kisasa, tulisema kwamba tungejaribu kuchukua muda mwanzoni mwa leo kwa ajili ya majadiliano yoyote ambayo ungependa. Kwa hivyo kutambua kwamba mabaki ya moto Jumatatu sio kila wakati mambo ambayo tuko tayari kwa ajili yake, hii, ili kufupisha mabadiliko ambayo yanawakilishwa kutoka kwa yaliyopita, angalau kutoka kwa metafizikia ya kitamaduni, badala ya dutu, utambulisho fulani wa kudumu wa dutu kuwa ukweli wa mwisho, mchakato wake. Na viungo ni matukio yanayokuja na kwenda.

Kwa hivyo hakuna utambulisho unaodumu kupitia vipindi virefu vya muda, ingawa kuna mikazo inayodumu katika matukio marefu na marefu. Baada ya yote, historia ya ulimwengu ni tukio refu. Mabadiliko hayo, bila shaka, ni kutoka kwa modeli ya mekanika ya karne ya 18 hadi modeli ya kikaboni, ikiwa unafikiria biashara hii na modeli ya 1, modeli ya 2, modeli ya 3. Kwa hivyo ni maendeleo ya sayansi mpya katika karne ya 19, biolojia ya maendeleo, kitu kingine isipokuwa maelezo ya mekanika ya maisha, na fizikia ya uhusiano, fizikia ya nishati, kuvunja uthabiti wa maada, na kadhalika.

Na hivyo basi, ikiwa unapenda, mfumo wa uhusiano, labda inafaa kuzingatia kwamba Whitehead inabaki kuwa mfumo wa wingi wa kiasi, yaani, kwa upande wa idadi ya matukio. Ni wazi, matukio mengi, mengi, mengi, mengi. Kuna michakato mingapi? Loo, michakato isiyo na mwisho.

Yeye ni mfuataji wa wingi wa kiasi, kiidadi. Lakini kwa upande wa asili ya matukio na michakato hiyo, yote kimsingi ni utatu wa ubora sawa. Kwa hivyo maelezo yale yale ya tukio yanamhusu Mungu na kwa mtazamo fulani wa hisia tulionao.

Uungu wa ubora wa hali ya juu. Inaonekana kwangu kwamba hiyo ndiyo chanzo cha baadhi ya matatizo yake, kwamba hatoi uzito wa kutosha kwa tofauti za ubora kati ya Mungu na uumbaji. Na tena, ukitaka, kati ya mwanadamu na matukio ya asili.

Mtu, kwa namna fulani, ni jambo la kawaida. Kuna kitu tofauti kuhusu watu. Kwa hivyo ni ule uungu wa ubora unaonekana kuzidisha na kuleta kila kitu katika mchakato mmoja.

Bila shaka, mfumo wa mekanika ulikuwa na mahusiano ya nje kama ilivyo katika mwingiliano wa kisababishi wa uwili wa akili na mwili wa Descartes. Katika mfumo wa kikaboni, mahusiano hayo ni ya ndani na ni ya asili ya masharti ya uhusiano. Mahusiano ya ndani.

Kwa sababu ya mahusiano ya nje , karne ya 18 iliweza kutafuta na kudai uadilifu kamili wa maarifa. Akili ni mpokeaji tulivu wa data, unaona. Na ingawa Kant anaharibu gari hilo la apple, ifikapo wakati unafika Whitehead, mwendelezo wa kitu-kitu.

Hiyo ni kusema, katika kila hali ya kujua, ninajikwaa juu ya msimbo huu hapa. Katika kila hali ya kujua, tayari kuna kile kinachochangiwa na matukio yaliyotangulia kabla ya data mpya kuingia. Na zaidi ya hayo, kuna uamuzi unaofanywa kulingana na uwezekano wa milele unaotolewa katika tukio jipya.

Kwa hivyo mtazamo wa kibinafsi na vilevile lengo huchangia katika kesi hii. Na bila shaka, jambo la kutia wasiwasi mkubwa kwa Whitehead ni utengano wa ukweli na thamani katika mtazamo wa kiufundi, ambao unaachilia njia katika Whitehead kwa umoja wa ukweli na thamani katika asili ya jumla ya kiteolojia ya ISCI. Na ni wazi, kuna mengi hapa ambayo ni muhimu sana.

Ninaona hili linasaidia sana. Ukosoaji wake wa utenganisho wa thamani ya ukweli. Na kisha ukosoaji wake wa mfumo wa kiufundi.

Malalamiko yangu ni kuhusu uenezaji wake wa mfumo wa kikaboni, jinsi anavyoelezea. Inaonekana kwangu kwamba kama ilivyo kwa wengi katika utamaduni huu, watasema kwamba mfumo wa kikaboni, sasa uirudishe, mfumo wa kimekanika unaweza kutumika kwa baadhi ya mambo ambayo kwa kweli hufanya kazi kimakanika. Na mfumo wa kikaboni, sawa, unaweza kuwa aina ya kitu kinachohusika na matukio ya kimakanika.

Inaonekana kuna haja ya kitu kingine, mfumo wa kibinafsi zaidi. Na nadhani hiyo ndiyo aina ya kitu unachokipata katika baadhi ya udhanaishi wa kibinafsi. Watu kama Kierkegaard, Martin Buber, na kadhalika, wanajaribu kusisitiza kategoria ya mtu kuwa tofauti na kitu kingine chochote.

Anachoweza kufanya kwa mtu ni kusema kwamba mimi na wewe kama watu tuna mwendelezo katika suala la mkazo fulani unaobebwa na kumbukumbu, ambao hudumisha sifa fulani katika mkondo huu wa uzoefu kwa miaka mingi, ambao ni wewe, utambulisho binafsi unaobebwa na mkondo wa uzoefu. Na huo ni aina ndogo ya utambulisho. Kwa kweli, makala zimeandikwa zikisema kwamba maadili ya Whitehead hayatoi msingi wa kumwajibika mtu yeyote, kwa sababu tu ya matukio yanayofuata bila mwakilishi mmoja anayeendelea.

Nani anaweza kuwajibika leo kwa miaka iliyopita, au labda hata jana? Kwa hivyo kuna matatizo yanayotokea katika aina hiyo ya maadili . Naam, hiyo ndiyo muhtasari wangu wa kile ambacho tumekuwa tukizungumzia wiki iliyopita. Je, unataka kufuatilia hili kabisa? Au ni baada ya wikendi, baridi? Janelle.

Katika kuzungumzia kile anachokifuatilia kama uhalisia, inaonekana kwangu kwamba ni aina ya jumla ya hisia kwamba ni mchakato. Na bado, anasema kwamba hutaki kuweka vibaya, hutaki uwongo uweke vibaya mkaa. Mchakato huu unaonekana kuwa wa kufikirika sana.

Kisha nikarudi nyuma na kutazama kategoria, ya mwisho kabisa, kama kitu kinachopitia kila kitu. Lakini mapigo haya na ubunifu bado ni mambo ya kufikirika kwangu. Na bado, anayapa uthabiti.

Nashangaa kama unatumia neno dhahania kwa maana tofauti na yeye. Nashangaa kama unachosema ni kwamba hii ni dhana mpya, ambayo bado sina uelewa nayo. Muhtasari kwa maana kwamba nina ugumu wa kuielewa kama kitu kilichotokea mara moja.

Ilhali, nadhani angetumia neno dhahania kumaanisha ni muundo wa kiakili usiohusiana kabisa na uzoefu. Ilhali mchakato, kama anavyoelezea, anaamini, unaeleza uzoefu kwa undani. Hujaelewa maelezo hayo kikamilifu.

Labda ndivyo angesema. Unaelewa? Inachukua muda kwa maneno ya maelezo kupita zaidi ya maneno na kuingia katika kitu kinachovutia uzoefu. Unaweza kujaribu kuona kama maelezo yake ya tukio yanahusu mambo mengine zaidi ya wakati wa utambuzi wa hisia.

Kwa mfano, chukua tukio kama unataka kusema nini, kwenda chuo kikuu kwa mara ya kwanza. Unakumbuka tukio hilo? Nadhani unakumbuka. Ni jambo la ajabu, ilihisi.

Ulikuwa na mchanganyiko huo wa ajabu wa ujana, kujiamini, na kutokuwa na uhakika na wasiwasi kamili. Naam, tukio la wazi, unaona. Kwa maneno mengine, unakuja na historia, uzoefu unaoendelea unaotolewa.

Kisha inakugusa na data halisi. Kama vile nini? Naam, jambo la mwelekeo. Kulazimika kutafuta njia ya kuzunguka chuo cha ajabu.

Walimu ambao wanaonekana kutarajia ufanye mambo kwa kujitegemea. Chochote kile kingine. Na haya yote yanafaa katika hopper, na kuna aina zote za uwezekano ambazo zinaweza kutokea kutokana na hilo.

Mojawapo ya uwezekano ni kwamba uchague kutoka kwa mambo yote, lengo bora, na lengo ambalo utafuata. Hutaingizwa katika mambo yote ya nje. Utapata elimu.

Lengo la kibinafsi. Uamuzi. Na hivyo mkondo umewekwa.

Hilo ndilo tukio. Na kisha unaweza kuelezea matukio yanayofuata yanayotokana nalo. Hapa, kama mwanafunzi wa mwaka wa kwanza, uko katika Falsafa 101.

Data ya lengo la kozi hiyo. Utafanya nini nayo ndani yako mwenyewe? Na kwa Whitehead, umuhimu si unachofanya nayo, mtindo wa matumizi, bali unachofanya nayo kwa maana ya kuiingiza ndani yako mwenyewe. Inakufanya nini? Inakufanyia nini? Kuna uwezekano mbalimbali.

Na mengi yanategemea uamuzi huo, iwe wa kimakusudi au vinginevyo, ambao huchagua miongoni mwa uwezekano huo. Ukielezea tukio katika mtindo huo rahisi wa data lengwa, linatumika kwa upana sana. Nadhani ningesema ukiona maelezo hayo yakifupishwa, utasema, uyatafakari, na je, hayafai? Utasema katika maelezo mazuri, ni yale yanayofaa.

Ndiyo, tulipobainisha mabadiliko kutoka kwa mfumo wa kiufundi hadi mfumo wa kikaboni, utenganisho wa thamani ya nyuma na umoja wa thamani ya nyuma, najiuliza ni nini cha kipekee katika mabadiliko kutoka kwa mfumo wa kiufundi hadi mfumo wa kikaboni ambacho tayari hakijajumuishwa katika mabadiliko kutoka kwa dutu hadi mchakato na kutoka nje... Ndiyo, sina uhakika kama ningenunua umbo hilo la kitu. Inaonekana kwangu kwamba hili ndilo jambo la msingi. Na kisha mara tu anapofafanua mchakato huo kwa mujibu wa matukio yanayofuata maelezo ya sehemu tatu, viungo vya sehemu tatu, basi unaanza kuona kwamba huu ni mfumo wa kikaboni.

Hizi ni mahusiano ya ndani. Kuna mwendelezo huu wa mada-kitu. Kwa hivyo haya yote ni viungo katika maelezo yake ya mchakato.

Ndiyo, uko pale pale. Hizi si vitu tofauti. Hii ni kufafanua dhana moja tu.

Ni njia nyingine gani ya kusema kwamba huu ni mpango mzuri sana. David? Nafuatilia tu wazo lililokuja nilipokuwa nikisoma Saxon Modernism. Je, unamsikia David pembeni? Bob? Kwa sauti kubwa zaidi, tafadhali David.

Nilichokuwa nikisoma ni hiki. Kwenye ukurasa wa 54 wa kitabu chake, anazungumzia jinsi kama washairi wangepuata mtazamo wa kimakanika, badala ya mtazamo wa itikadi, wangepandika mashairi kuhusu akili ya mwanadamu, badala ya kuandika mashairi kuhusu maumbile. Kama wangepokuwa thabiti.

Je, hilo halikutokea pia? Sijui mengi kuhusu fasihi, lakini je, hawakuzungumzia ukuu wa akili ya mwanadamu wakati huo? Unafikiria insha ya Alexander Pope kuhusu mwanadamu, kwa mfano. Ambapo anasema utafiti sahihi wa wanadamu ni mwanadamu. Ndiyo, wanajua.

Lakini bado, huku wakiandika kuhusu na kuinua akili ya kibinadamu, bado wanachukua msimamo huu wa kutoegemea upande wowote. Kwa hivyo kwa maana hiyo, hawawi thabiti. Hawawi thabiti.

Kwa kuchukua msimamo wa kutoegemea upande wowote, wanaona sifa za msingi kama zisizoegemea upande wowote. Wanafikiri wanazingatia sifa za pili kwa uwazi, ambazo ni athari za sifa za msingi kwenye vifaa vyao vya hisi. Kutokuwa na msimamo ni kama wanazihusisha sifa hizo za pili na vitu vilivyopo.

Kama vile waridi ni jekundu kweli. Kama vile waridi linanukia kweli. Unaona.

Niliweza kuona kwamba baadhi yao wanaweza kusema, oh sikiliza, kuna desturi za maneno na njia za mkato tu. Unaposema jua linachomoza, humaanishi jua linasonga, sivyo? Unaposema waridi ni jekundu, humaanishi waridi ni jekundu, sivyo? Unajua, jua linachomoza; jua linaonekana kuchomoza kutoka upande wetu. Waridi linaonekana jekundu kutoka upande wetu.

Kwa hivyo wangeweza kujitetea kwa njia hiyo. Katika hali hiyo nadhani kile Whitehead anachosema katika suala hilo si ukosoaji bali ni ufichuzi wa balagha wa tatizo la kukuza urembo wa maadili ya urembo kwa msingi wa kiufundi. Na kwa kweli, unapoangalia nadharia za urembo za kipindi hicho, Hume, kwa mfano, anaona urembo zaidi katika suala la hisia za kibinafsi, shauku, ladha, aina hiyo ya kitu.

Kinachopendeza ladha yetu. Unaona. Kwa hivyo sio kwamba kuna thamani ya urembo ndani ya waridi.

Thamani ya urembo iko katika kuridhika kwa mtumiaji. Kama ilivyo kwa thamani ya kimaadili katika kuridhika kwa mtumiaji, mwelekeo wa matumizi. Unaona.

Je, hilo linaeleweka? Sawa. Je, unataka kuhusu wakati huu katika kozi kuwa na majadiliano ya bure kwa wote alasiri au jioni? Je, hilo lingekuwa na manufaa? Hegel? Mambo ya baada ya Hegel kupitia Whitehead, au tusubiri hadi tumalize na Dewey? Chaguo lako ni lipi? Njoo tena? Tufanye baada ya Dewey. Baada ya Dewey? Sawa.

Baada ya Dewey, ni hivyo. Ambayo ina maana kwamba wakati fulani wiki ijayo. Nitajaribu kutambua wakati.

Wiki ijayo itakuwa bora zaidi kuliko wiki hii kwangu hata hivyo. Wiki hii inaonekana kama yenye shughuli nyingi. Sawa.

Sasa, hebu tugeuze mawazo yetu, je, basi, kwenye utendakazi wa Marekani. Na niruhusu kwanza, kabla sijasema kitu kingine chochote, niseme kuna kufanana kati ya utendakazi na falsafa ya mchakato. Kwa kweli, miaka iliyopita, kwa ajili ya mkutano wa falsafa, tulifanya mkutano kuhusu metafizikia ya mchakato ambapo Whitehead

ilijadiliwa, na Dewey alijadiliwa, kwa sababu ya Dewey pia ni metafizikia ya mchakato wa aina tofauti.

Na utapata istilahi nyingi tunazofahamu katika Whitehead zinatoka katika Dewey. Hapana, si maelezo yake ya kiufundi ya matukio na aina hiyo ya kitu, lakini maneno halisi na ya kufikirika. Dewey pia ana wazo fulani la tukio ambalo ndilo kiini cha kitu chake.

Anaiita hali, hali ya tatizo. Msisitizo hakika uko kwenye mchakato. Mfano ni wa kikaboni.

Mahusiano hayo ni ya ndani na si ya nje. Kuna kukataliwa kwa upendeleo kamili katika kujua aina fulani ya mwendelezo wa mada-kitu. Na kuna jaribio tena la kupata umoja wa thamani ya ukweli badala ya utenganisho wa thamani ya ukweli .

Kwa hivyo niliweka mambo haya kuhusu Whitehead ubaoni ili kuchochea mjadala kuhusu Whitehead, lakini yanatumika kwa madhumuni mawili. Yanatumika kwa madhumuni mawili. Nitaondoa biashara hii ya ubora na kiasi .

Sina uhakika kabisa nataka hilo. Lakini vinginevyo, nadhani linaweza kumtumikia Dewey na Whitehead. Sasa, tukizingatia hilo, baadhi ya sifa za jumla za utendaji wa Marekani.

Kwanza kabisa , baadhi ya sifa za jumla. Na ya kwanza ni, kama unavyoweza kupata kutokana na neno vitendo, linasisitiza ukuu wa vitendo kuliko kinadharia. Ukuu wa vitendo kuliko kinadharia.

Au ukipenda, ubora wa uzoefu halisi kuliko ufupisho. Kwa hivyo, Janelle, hilo linapaswa kukufurahisha pia. Ubora wa saruji kuliko ufupisho.

Na kwa Dewey na James na kadhalika, kama kwa Whitehead, waingereza wanaoamini empiricists wana hatia ya udhahania. Kwa hivyo mvuto wa zege ni mvuto wa zege , tuseme, katika maana ya Hegelian. Ambapo lahaja ya Hegel inahama kutoka kwa udhahania hadi zege.

Zege ni uzoefu halisi. Uzoefu kama unavyoishi. Badala ya uzoefu kama unavyodhaniwa kwa watu kama Locke na Berkeley.

Kwa nadharia yao ya mawazo rahisi na kadhalika. Kwa hivyo, ubora wa vitendo, wa halisi. Wasiwasi wao uko kwenye uhusiano kati ya kufikiri na kutenda.

Au, kama lugha ilivyo katika baadhi ya mila kama vile Umaksi, uhusiano wa nadharia na utendaji. Wasiwasi wao ni kuona uzoefu kwa ujumla si tu kama uzoefu wa

utambuzi, bali pia kama uzoefu wa hisia. Na kwa bahati mbaya, unaweza kupata hilo katika Whitehead pia.

Sio tu hisia ya dhana, bali hisia ya kimwili. Utambuzi na hisia. Ili upate watu wanaoamini vitendo wakipinga usomi.

Yakobo anatumia kifungu hicho cha maneno kwa kutaka nadharia ya kimantiki kwa ajili ya nadharia. Au upimaji wa watazamaji, ambao ni lebo ya Dewey kwa Locke. Upimaji wa watazamaji.

Unajua sifa ambazo baadhi ya watu huzionyesha katika michezo ya watazamaji. Kama, tuseme, mpira wa miguu. Ambapo una watu wachache wanaofanya mazoezi mengi, kama wanavyosema.

Na makumi ya maelfu yanapungua sana. Michezo ya watazamaji. Hoja ya Dewey ni kwamba uzoefu umepunguzwa hadi mchezo wa watazamaji na John Locke.

Badala ya ushiriki hai. Dhana potofu kuhusu uzoefu. Uzoefu ni kazi, si ulegevu.

Au utafutaji wa uhakika katika utamaduni wa Descartes. Mila ya John Locke, kwa kadiri tuwezavyo. Dewey ana kitabu chenye kichwa hicho, Kutafuta Uhakika, ambapo anadharau utafutaji wa uhakika.

Kwa madhumuni ya vitendo, ni nani anayehitaji uhakika? Kutafuta uhakika ni kutafuta kwa njia isiyo sahihi. Unachohitaji ni uhakika wa vitendo. Kujiamini kwa vitendo.

Inatosha kuchukua hatua. Sasa, msingi wa mvuto huu wote kwa uzoefu halisi, ni nadharia ya msingi kwamba uzoefu ni uhalisia. Uzoefu ni uhalisia.

Na ikiwa bado unafikiria uzoefu kama unaojumuisha mawazo rahisi ya Locke, ambayo ni uwakilishi tu wa uhalisia, maoni mawili. Moja, labda mtaalamu wa vitendo angesema, uzoefu wa mwanadamu ndio uhalisia wetu. Ambayo ndivyo mwanasosholojia wa maarifa angesema.

Uzoefu wa kibinadamu ndio uhalisia wetu. Maana, kitu kama kilivyo kwangu. Loo, na unaanza kuona uzushi katika utendaji.

Uzushi katika utendaji. Nilikuwa na profesa mhitimu ambaye siku moja, jambo lililowashangaza watu wengi darasani, alisema kwamba akilini mwake, utendaji na uchanya ni kitu kimoja. Hakuna tofauti kati yao.

Wote wawili ni wabaya sawa. Huo ulikuwa utangulizi wake wa kozi mbadala mwingine. Unaona, katika siku ambazo vitendo na uchanya vilikuwa vitu vikubwa.

Lakini uzoefu wa kibinadamu ndio uhalisia wetu. Maoni yangu mengine ni kwamba hiyo ni desturi ya Hegelian. Kwa sababu kile Hegel alikuwa akijaribu kufanya, unaona, kilikuwa ni kutazama kupitia lenzi ya kujitambua.

Ya uzoefu wa kibinadamu. Na kupata mjadala unaojitokeza katika uzoefu wa kibinadamu wa kitu chochote. Kuonyesha hilo kwenye uhalisia mzima.

Sana sana katika utamaduni wa Hegelian. Katika Dewey, utapata hilo hasa. Katika miaka ya mwanzo ya Dewey, alikuwa sehemu ya utamaduni wa Marekani wa Hegelian mamboleo.

Machapisho yake ya kwanza yalikuwa makala katika jarida lililoitwa The Monist. Kichwa cha kuvutia. The Monist.

Ambayo, katika siku hizo, ilikuwa Jarida la Wahegeli. Hegel, mtawa kabisa. Naam, Mtawa huyo aliishiwa na mzunguko kwa muda mrefu.

Iliporudi, ilikuwa ni jarida tu lililokuwa na shauku ya mada za kimetafizikia. Lakini katika siku za Dewey, ilikuwa jarida la Hegelian. Kwa hivyo, kwa kweli, kile ulichonacho katika Dewey ni Hegelian mwingine anayebadilisha Hegel kuwa msingi wa asili.

Sasa, Whitehead alikuwa akimbadilisha mwanafunzi wa Hegel, Bradley, kuwa msingi wa uasili. Dewey alikuwa akimbadilisha mzee huyo kuwa msingi wa uasili. Au labda alikuwa akimbadilisha mwanafunzi Mmarekani Josiah Royce.

Lakini ni utamaduni huu wa Hegelian tena. Sawa, kwa hivyo hiyo ndiyo sifa ya kwanza. Ubora wa vitendo kuliko nadharia.

Ubora wa uzoefu halisi. Sifa ya pili ni msisitizo kwenye mahusiano ya kikaboni. Mahusiano ya kikaboni.

Na tena, hilo linapaswa kusikika kama kengele ya Whiteheadian. Uhusiano wa kikaboni. Ndiyo, muunganiko.

Kwa hivyo, kwa viwango tofauti, wataalamu wa vitendo wote wanakosoa mtazamo wa atomiki wa uzoefu unaowakilishwa na mawazo rahisi ya John Locke. Mawazo ambayo huja bila uhusiano wowote wa ndani na kitu kingine chochote. Mahusiano hayo ni ya nje tu.

Kwa maana kwamba sheria za ushirika hulazimisha mahusiano juu yao. Naam, aina hiyo ya kitu ni mwiko. Yakobo anazungumzia mkondo wa fahamu.

Mtiririko wa fahamu, kitu kinachohusiana. Mahusiano ya kikaboni ndani ya mkondo mzima wa fahamu. Na Dewey anazungumzia uzoefu wa sasa kama unaotarajia, kama unaorejelea uzoefu wa siku zijazo.

Na unaona hilo katika dhana yake ya wazo. Kwa sababu wazo, kwa Dewey, ni wazo kuhusu kile tunachofanya katika siku zijazo. Unapata wapi mawazo yako? Kutokana na uzoefu wa zamani .

Hiyo ni kusema, katika siku zijazo. Zote zinahusiana, unafikiri. Kwa hivyo uhusiano huo wa kikaboni, basi, ni wa msingi.

Na ni kwa sababu hiyo wanakataa uwili wowote wa akili na mwili. Kuna uhusiano kati ya kimwili na kiakili . Wanakataa uwili wowote wa ukweli na thamani.

Mgawanyiko wa ukweli na thamani. Maadili hujitokeza katika muktadha wa uzoefu na katika uhusiano na uzoefu wa siku zijazo. Kwa hivyo muunganiko wa vitu.

Na kisha sifa ya tatu, uasili wa kifalsafa. Uasili wa kifalsafa. Uasili unatumika, neno uasili linatumika kwa maana mbili.

Moja, uasilia wa mbinu. Na pili, metafizikia. Uasilia wa mbinu, bila shaka, unarejelea mbinu ya sayansi asilia .

Kwa hivyo mtaalamu wa mbinu za asili hujumuisha matumizi ya mbinu za kisayansi. Mbinu za kisayansi hutumika kwa kila aina ya uchunguzi. Na utagundua kuwa hiyo ni moja ya mada kuu katika kitabu cha Dewey, Ujenzi Mpya wa Falsafa.

Ujenzi mpya anaotaka ni ujenzi mpya kwa njia ya matumizi ya jumla ya mbinu ya kisayansi. Ukipenda kufikiri kwa majaribio. Ana kitabu kinachoitwa Insha katika Mantiki ya Majaribio.

Ujumla. Na nadhani ni sawa kusema hivyo ndivyo ilivyo kwa William James pia. Tutaona hilo kuhusu James.

Mtazamo wake maarufu wa vitendo kuhusu ukweli ni mtazamo kwamba unataka uthibitisho wa majaribio wa dhana. Hiyo ndiyo njia ya kupima ukweli wa imani. Na Charles Sanders Peirce, tutaona, anasema mbinu ya kisayansi ndiyo njia ya kurekebisha imani katikati ya mtiririko wa mawazo ambayo hayana msimamo.

Mbinu ya kisayansi. Kwa hivyo uasilia wa kimbinu, kwa uwazi kabisa . Uasilia wa kimetafizikia, uasilia wa kimbinu katika yote.

Nadhani uasili wa kimetafizikia uko wazi kabisa katika Dewey. Sio katika James. James ni mcha Mungu wa aina yake.

Loo, ni mungu mwenye kikomo ambaye James anaonekana kuwa naye. Mungu ana nguvu zilizo na kikomo. Lakini yeye ni mkanamungu wa Mungu kwa namna fulani.

Lakini Dewey ni mtaalamu wa asili wa kimetafizikia. Yote yaliyopo ni michakato ya asili. Michakato ya asili ambayo inaweza kuelezewa kwa mageuko.

Na kwa hivyo utagundua kwamba katika Ujenzi Mpya katika Falsafa, hataki tu kueneza matumizi ya mbinu ya kisayansi kwa wote, lakini pia anataka kueneza maelezo ya mageuko kwa wote. Na kuichukulia historia ya falsafa kama mchakato wa mageuko yenyewe. Nadharia ya uteuzi wa asili.

Hii huondoa aina zozote zisizobadilika, uthabiti wa spishi, na kadhalika. Kadhalika. Kwa hivyo sifa hizi tatu, ubora wa vitendo, uhusiano wa kikaboni wa kila kitu, na uasili wa kimbinu, ni metafizikia katika kisa cha Dewey.

Umeeleweka vya kutosha? Istilahi zinafahamika vya kutosha? Kwa hivyo nadhani angalau inajitosheleza vya kutosha kutafakari. Sawa, wacha niseme mambo kadhaa, kisha kwa ufupi kuhusu Charles Sanders Peirce. Ikiwa upragmatism unamaanisha kwako, ikiwa neno hilo linamaanisha kwako urelativism, nadharia ya urelativism ya ukweli, basi Peirce si mtu wa vitendo.

Kwa kweli, ili kujitenga na wale wengine wawili niliowaorodhesha, Peirce alipendelea kujiita mtu wa vitendo. Mtaalamu wa vitendo. Jambo kuu ni kwamba Peirce aliamini katika ukweli usio na upendeleo.

Uadilifu wa mema na mabaya. Kwa kweli, alikuwa mwanasayansi anayefanya kazi. Alifanya kazi na Utafiti wa Pwani wa Marekani.

Na iliuzwa tu kwa mbinu ya kisayansi kama njia ya kujua. Lakini ni kazi ya Peirce, na aliita Peirce badala ya kazi ya Peirce, ndiyo, ambayo iliweka msingi wa James na Dewey. Na hivyo historia ya utendaji wa Marekani husimuliwa kila mara kuanzia na Peirce.

Mojawapo ya mambo ya kuvutia kutoka kwa mtazamo wetu ni kwamba makala zake mbili zenye ushawishi mkubwa zilionekana katika Popular Science Monthly, ambayo si mahali hasa unapoenda kwa ajili ya ujenzi wa kifalsafa siku hizi. Lakini mnamo 1877, alichapisha makala inayoitwa The Fixation of Belief. Na mnamo 1878, nyingine inayoitwa How to Make Our Ideas Sight.

Sasa, ni wazi, la kwanza kati ya haya linashughulikia suala la kuhakikisha ukweli. La pili linashughulikia suala la maana. Tunawezaje kuelewa maana ya kitu, na tunawezaje kufafanua mawazo yetu? Na kwa kweli, katika pande zote mbili, jibu ni lile lile.

Angalia matokeo ya vitendo. Angalia matokeo ya vitendo. Ukitaka kujua kama una wazo, wazo ulilonalo, nadharia, ukitaka kujua maana yake, uliza inamaanisha nini kivitendo.

Ingemaanisha nini ikiwa ingeanza kutumika? Na katika The Fixation of Belief, vivyo hivyo kimsingi vinatumika kuhusu kuthibitisha ukweli wa jambo. Ukitaka imani iwe imara kwa uhakika, kuna njia mbalimbali ambazo unaweza kuifuata. Anakataa njia tatu na kutetea ya nne.

Ya kwanza ni mbinu ya uthabiti, ambayo inasema, kwa kweli, sitabadilisha mawazo yangu, chochote utakachosema. Usinikabili na ukweli, nimeamua. Mbinu ya uthabiti.

Na hoja yake, ni wazi, ni kwamba hakuna njia ya kuthibitisha ukweli. Inaweza kuwa njia ya kuweka imani akilini mwako, lakini si njia ya kuhakikisha ukweli. Ya pili ni njia ya mamlaka.

Tatizo ni kwamba kuna mamlaka zinazokinzana. Kwa hivyo unahukumuje kati ya mamlaka zinazokinzana? Na wanachosema. La tatu ni mbinu ya mila.

Mila ya nani? Mila ya nani? Na bila shaka, hiyo inafanana sana na mbinu ya mamlaka. Kwa hivyo anachotetea ni mbinu ya kisayansi. Mbinu ya kisayansi.

Sio mila ya awali inayothibitisha jambo kabla ya uchunguzi wowote. Bali ni mbinu ya uthibitisho wa dhana. Pale ambapo kuna mvuto kwa ushahidi wa umma ndani ya jamii ya waangalizi, jamii ya kisayansi.

Mchakato unaojirekebisha. Ningepaswa kusema kwamba mbinu ya mila ni mvuto kwa kile ambacho mila mbalimbali zinakiona kuwa rahisi kuelewa. Hoja yake ni kwamba mawazo hutofautiana kutoka mila hadi mila.

Kwa hivyo hivi ndivyo anavyotetea. Sasa, kwa nini isiwe hoja za zamani za uthibitisho wa kimantiki? Kwa nini isiwe mbinu ya msingi ya kutafuta kanuni za kwanza na kisha kutoa hitimisho kutoka hapo? Na hilo linafikia kiini cha jambo. Kwa sababu kile Peirce anachofanya, kimsingi, ni kukosoa mila ya Cartesian.

Na hapa nina nakala iliyochapishwa ambayo itakuletea hiyo. Loo, unayo moja. Sawa, kila mtu anayo moja? Sawa, nipe vipuri vyovyote baadaye ikiwa ungependa.

Unaona kwamba hii imechukuliwa kutoka kwa karatasi zake zilizokusanywa, ambazo kila mtu huenda kujaribu kupata huko Peirce. Sehemu kubwa ilikuwa insha. Maandishi yake mengi yalikuwa insha.

Ona kwamba anasema mwanzoni kwamba Descartes, baba wa falsafa ya kisasa, anaitofautisha na falsafa ya kisomi kama ifuatavyo. Inafundisha kwamba falsafa lazima ianze na shaka ya ulimwengu wote, ilhali falsafa ya kisomi haikuwahi kuhoji misingi. Jaribio la mwisho la uhakika linapatikana katika fahamu ya mtu binafsi.

Chumba chenye joto la jiko pekee. Mtihani wa kweli unaoeleweka huwa wa faragha kila wakati. Usomi ulikuwa umeegemea ushuhuda wa wahenga na Kanisa Katoliki.

Tatu, hoja ya umbo nyingi ya Enzi za Kati ilihusisha sababu na hoja nyingi kwa msimamo fulani. Unamkumbuka Aquinas? Atatoa hoja ngapi kwa ajili ya jambo fulani? Hoja ya umbo nyingi ya Enzi za Kati inabadilishwa na uzi mmoja wa hitimisho, mara nyingi kulingana na dhana zisizoonekana. Fikiria Tafakari za Descartes na jinsi jambo moja linavyofuata lingine hadi mwisho.

Nambari nne, usomi ulikuwa na mafumbo yake ya imani, lakini uliamua kuelezea vitu vyote vilivyotambua. Ingawa kuna mambo mengi ambayo Ukaterina haelezi tu bali pia huyafanya yasieleweke kabisa, isipokuwa kusema Mungu ndiye anayefanya iwe hivyo. Sasa, katika baadhi au yote haya, wanafalsafa wengi wa kisasa wamekuwa Wakaterina.

Na nadhani unaweza kuona jinsi hilo lilivyo kweli kwa Kant, angalau. Na jibu lake linafuata. Katika hoja ya kwanza, hatuwezi kuanza na shaka kamili.

Kwa nini isiwe hivyo? Naam, huwa tunakosa kitu ambacho hatujafikiria kutilia shaka kwa sababu hatukujua mawazo yetu wenyewe, hatujui imani zetu kila wakati. Ndiyo, imani. Huenda usijue imani zako mwenyewe.

Hiyo ni kusema, unasema, oh, ndio, nadhani naamini hivyo mtu anapokuonyesha kwa sababu unaichukulia kama kawaida. Kwa hivyo hatuwezi kuanza na shaka kamili. Kwa maneno ya vitendo, haiwezekani.

Pili, utaratibu huo huo unaonekana katika kigezo cha Cartesian, ambacho kinamaanisha hivi: chochote ninachoamini waziwazi ni kweli. Naam, ni wazi, utafutaji huo hautakuwa na maana kwa sababu kama kila mtu angeamini, basi hakungekuwa na swali zaidi. Na kuna tofauti kubwa kati ya kushawishika na kitu kuwa kweli.

Nilikuwa na rafiki ambaye alikuwa akisema mtu anapomwambia, hilo linajidhihirisha kikamilifu. Rafiki yangu angesema, huenda ikawa kwako, si kwangu. Unajua, na kwa kudokeza, hata kama ingekuwa kwangu na kwa kila mtu mwingine, basi nini? Hoja yake ni kwamba uwazi na utofauti ni vigezo vya maana badala ya ukweli.

Kusema ni njia iliyo wazi na tofauti, oh, naona unachomaanisha, badala ya lazima iwe kweli. Ingawa wakati mwingine ukweli hubadilika kulingana na maana. Nambari ya

tatu, falsafa inapaswa kuiga sayansi iliyofanikiwa katika mbinu zake na kuamini wingi na aina mbalimbali za hoja hizo badala ya uthabiti wa mtu yeyote .

Hiyo ni kama kusema Descartes aliweka hisabati nyingi sana katika mbinu ya hisabati, ambayo, bila shaka, katika sayansi ya bara katika siku zake ilikuwa njia ya sayansi ya bara, hasa macho na mekanika. Lakini katika sayansi ya majaribio ya baadaye, hisabati si njia hiyo. Ni moja tu.

Mbinu ya majaribio ni muhimu zaidi. Na kisha nambari nne, kila falsafa isiyo na matarajio inafikiri kwamba kuna jambo la mwisho lisiloelezeka kabisa , lisiloweza kuchanganuliwa. Kwa kifupi, kitu kinachotokana na upatanishi wenyewe, ambacho hakiwezi kuathiriwa na upatanishi.

Sasa kwa kuwa kitu chochote hakielezeki hivyo kinaweza kujulikana tu kwa hoja kutoka kwa sayansi. Naam, uhalali pekee wa hitimisho kutoka kwa sayansi ni kwamba hitimisho linaelezea ukweli. Kuelezea, kudhani ukweli usioelezeka si kuelezea.

Na hivyo dhana hiyo hairuhusiwi kamwe. Na anarudia mambo kadhaa yaliyoandikwa kinyume na Ukatoliki , akisema hatuna nguvu ya kujichunguza. Hatuna nguvu ya hisia.

Hatuna uwezo wa kufikiri bila ishara. Na kwa hivyo hatuna wazo la kile kisichoweza kutambulika kabisa . Hiyo ni kusema, ikiwa huwezi kufikiria bila ishara na huna ishara zozote kwa kile kisichowezezana, basi huwezi kufikiria kisichowezezana.

Nadhani sentensi ya mwisho inamrejelea mwanafalsafa Mwingereza karibu na kipindi hicho hicho, Herbert Spencer, ambaye aligawanya yote aliyotaka kuandika kuwa yanayojulikana na yasiyojulikana. Na ikawa utani mwingi miongoni mwa watu wa wakati wake kusema ni kiasi gani Spencer alionekana kujua kuhusu yasiyojulikana.

Kama huwezi kuzungumzia, na kadhalika. Lakini nadhani kwamba pamoja na kusema haya kuhusu mambo mengi, kitu ambacho sijui ni nini, chochote kati ya hayo yasiyojulikana ambayo hatuwezi kuyazungumzia. Na baadaye , Wittgenstein atatuambia kwamba kuhusu yale ambayo hatuwezi kuyazungumzia, tunapaswa kukaa kimya.

Ambayo ni kama kuwaambia baadhi ya watu wanyamaze. Naam, huyo ni Peirce basi. Ona kwamba hii ina alama za, tuseme nini, mapinduzi mengine ya kimbinu.

Unaona, Descartes anawakilisha mapinduzi ya kimbinu katika falsafa kutoka kwa mbinu ya kitaaluma. Mapinduzi ya kimbinu ya Bacon ya mbinu ya kufata neno. Kant, mapinduzi ya kimbinu ya mbinu ya kupita kiasi.

Kujaribu kufikia masharti ya kibinafsi ya uwezekano wa. Na sasa, mapinduzi mengine ya kimbinu katika mbinu za majaribio. Mbinu ya kisayansi, imeenea.

Kama ninavyosema, Peirce alikuwa mkweli. Aliamini kwamba kuna sheria za asili za ulimwengu. Kuna vitu, kama alivyoviita halisi .

Sio REEL, bali HALISI. Hakuwa akivua samaki tu, ingawa alikuwa katika eneo la upimaji wa pwani. Ukweli halisi unaoweza kujulikana.

Sasa, ni uasilia huu wa kimbinu, basi, uasilia wa kimbinu. Mbinu ya sayansi ya asili imeenea kote. Ni uasilia huu wa kimbinu ambao unachukuliwa na wataalamu wa vitendo .

James na Dewey ndio walio bora zaidi. James anauita utendakazi mbinu ya kutatua migogoro ya kifalsafa. Ambayo inasikika kama kuimarika kwa imani.

Jinsi ya kurekebisha imani, jinsi ya kutatua migogoro. Njia ya kutatua migogoro ya kifalsafa. Kwa kutarajia matokeo ya imani.

Na kuona kama matokeo hayo yanatokea kweli . Muundo sawa na uthibitishaji wa majaribio wa nadharia. Hata hivyo, ni muhimu kuona kwamba katika James, si suala la kurekebisha imani kwa njia hiyo tu.

Lazima uangalie dhana ya uzoefu. Hiki ndicho kinachobadilika. Na hapa unaona tofauti, si sana kutoka kwa Descartes, ambaye alikuwa mpinzani wa Peirce, bali Locke, pamoja na uchambuzi wake wa uzoefu katika mawazo rahisi.

Imepokelewa kwa utulivu. Imeunganishwa au imetenganishwa katika suala la michakato ya kisaikolojia ya uhusiano, tu. Uundaji huo wa uzoefu.

Sasa, badala ya uzoefu wa atomiki, kile James anachotafuta ni uzoefu kamili zaidi, unaohusiana, ukipenda, na wa kikaboni. Uzoefu kwa maana hiyo. Ambayo ni uzoefu zaidi kwa maana kwamba tunaupitia .

Unakumbuka kujaribu kupata wazo la datum ya hisia ya atomiki ni nini? Unaona, datum ya hisia ya atomiki si kiraka cha rangi. Ni kiraka. Rangi ni datum tofauti ya hisia ya atomiki ambayo unaweka kwenye kiraka.

Unaona, wazo zima la datum ya hisia ya atomiki, uzoefu katika maana hiyo, ni kiwango cha juu cha ufupisho. Unaona ? Uzoefu halisi hautenganishi sifa za msingi na za sekondari, haujitokezi katika mawazo rahisi. Uzoefu halisi ni mwendelezo, mkondo, mchakato.

Na hivyo ndivyo anavyotafuta uzoefu huu halisi. Lakini kwa James, uzoefu halisi huwa uzoefu wa kisaikolojia. Sio swali la unafikiria nini , lakini unajisikiaje .

Sio unachofikiria , bali unachohisi vipi . Na angalia jinsi hizo zilivyo tofauti katika njia zetu za kawaida za kuzungumza. Unaona, kwa ujumla, darasani, nakuambia, unafikiria nini? Unafikiria nini? Kana kwamba uzoefu unaopata ni wa mawazo ya kufikiri, nadharia za kufikiri.

Lakini Yakobo anazungumzia uzoefu si kwa maana hiyo, ambayo ni maana ya kulenga mambo. Anazungumzia uzoefu badala ya jinsi unavyohisi kuhusu hili? Unaona ? Unajisikiaje kuhusu hilo? Je, unahisi kutojali? Katika uzoefu wako, je, unajisikia kutojali ? Au unajisikia kuridhika? Sasa, unaelewa hilo? Kutojali , kuridhika. Tasnifu, kinyume cha dhana, usanisi.

Kuridhika, mojawapo ya maneno ya Whitehead. Je, unajisikia kutojali? Je, unajisikia kuridhika? Unaona ? Uzoefu wa kisaikolojia. Ukweli ni kwamba, kama unavyoweza kusoma, ikiwa umekuwa ukisoma kwenye Stumpf kwa wiki hii, elimu ya awali ya James ilikuwa katika udaktari.

Msisitizo juu ya fiziolojia. Aliingia katika saikolojia kwa kusoma kwa muda katika maabara ya kwanza ya majaribio ya saikolojia nchini Ujerumani katika karne ya 19, mwishoni mwa karne ya 19. Saikolojia ya fiziolojia kwa majaribio.

Unapata usuli wa mbinu za kisayansi? Sasa, hiyo ilikuwa kabla ya saikolojia kuzingatiwa kama sayansi tofauti. Nadhani ilikuwa hadi miaka ya 19, ilikuwa 1910, 1911, Jarida la Falsafa liliitwa Jarida la Falsafa, Saikolojia, Mbinu ya Kisayansi, n.k. Jarida lenye maneno mengi.

Jarida la Falsafa, Saikolojia, Mbinu ya Kisayansi, n.k. Kwa hivyo James aliporudi nchini humu na kupata kazi ya kufundisha saikolojia huko Harvard, alikuwa katika Idara ya Falsafa. Hakuwahi kuchukua kozi ya falsafa maishani mwake.

Na polepole ikabadilika kutoka kuandika kuhusu saikolojia ya kisaikolojia hadi kuandika kuhusu saikolojia ya kujichunguza hadi kuandika kuhusu saikolojia ya kifalsafa hadi kuandika kuhusu falsafa. Loo, katika siku hizo, inawezekana zaidi kufanya hivyo kuliko sasa. Haikuwa hadi baada ya Vita vya Pili vya Dunia ndipo falsafa ilianza kuwa ya kiufundi sana, yenye utaalamu wa hali ya juu.

Lakini hasa wakati huo, ilikuwa aina ya uchunguzi wa kiakili ambao mtu yeyote mwenye elimu angeweza kusoma. Ndiyo maana Peirce angeweza kuchapisha katika Popular Science Monthly na kutoa ushawishi. Jaribu kufanya hivyo sasa.

Kwa hivyo, kwa mfano, unamkuta James akiandika kitabu kuhusu aina mbalimbali za uzoefu wa kidini, saikolojia ya dini. Sasa, inakubalika, wanafalsafa bado wanapendezwa na uzoefu wa kidini. Na hoja ya uzoefu wa kidini.

Baadhi yenu mnaweza kukumbuka hotuba ya Yandel ya mwaka jana. Wanavutiwa na wingi wa dini. Sio wanatheolojia tu, kama wiki hii.

Lakini wanafalsafa pia wanapendezwa na wingi wa dini. Yandel alitoa hotuba kuhusu hilo mwaka jana. Kwa hivyo anapendezwa na uzoefu halisi kwa msingi wa maandalizi yake ya kisaikolojia, au chini ya ushawishi wa hali yake ya kisaikolojia.

Kwa hivyo swali basi, kuhusu kuimarisha imani, katika kuelewa maana ya nadharia ya kifalsafa, ni nini maana yake kisaikolojia? Kwa hivyo anafafanua uyaikinifu. Sasa hii hapa ufafanuzi wake wa uyaikinifu. Ufafanuzi wa vitendo.

Ulimwengu unamaanisha kukataa kwamba utaratibu wa maadili ni wa milele na kukatizwa kwa matumaini ya mwisho. Tofauti na umiliki wa vitu, kile anachokiita umizimu, ambacho kwa kiasi kikubwa kinalinganishwa na uungu wa Mungu, kinamaanisha kuthibitisha utaratibu wa maadili wa milele na kuachilia tumaini. Kwa hivyo, sehemu ya marejeleo katika kufafanua umiliki wa vitu kama dhidi ya uungu wa Mungu, mitazamo ya ulimwengu inayopingana, sehemu ya marejeleo ni saikolojia ya matumaini.

Uzoefu wa kisaikolojia wa matumaini. Unaujaribuje ukweli? Na jibu lake ni rahisi, ikiwa inakupata uzoefu wa matumaini, aina hiyo ya kuridhika, basi tunasema nadharia hiyo ina thamani ya pesa taslimu. Inafanya kazi.

Na ukweli, anaufafanua kwa urahisi kama uwezo wa kufanya kazi. Ukweli ni uwezo wa kufanya kazi. Kwa hivyo, kutokana na thamani ya kifedha ya kisaikolojia ya imani, anarudi kwenye ufafanuzi mpya wa ukweli.

Na anaweza kufanya hivi kwa sababu ya mtazamo huu wa vitendo kwamba uzoefu ndio uhalisia wetu. Kwa hivyo uhalisia tunaoupata ni uhalisia wa tumaini au kutokuwa na tumaini. Na ndio unaorejelewa tunapozungumzia ukweli.

Naam, muda umepita, lakini nitafupisha hili na kutoa mifano michache zaidi ya jinsi anavyolitumia wakati ujao, kisha tutaingia katika John Dewey.